

ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ СУДОВОГО КОНТРОЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Г. В. Беседа, аспірант відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Постановка проблеми. Створення доступної та ефективної системи судочинства, що відповідає європейським цінностям та стандартам захисту прав людини, продовжує бути стратегічною метою України.

Після прийняття КПК України у 2012 році питання щодо подальшого розвитку та вдосконалення української системи правосуддя, спрямованої на забезпечення захисту прав і свобод осіб у кримінальному провадженні з урахуванням європейських стандартів, зокрема практики Європейського суду з прав людини, не втратили актуальності. Наразі, судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні зайняло вагоме місце в системі правосуддя. Визначення поняття судового контрольного провадження, його форм є основою для розуміння та подальшого дослідження окремих питань цього різновиду провадження.

Чинний КПК України не містить терміна «судове контрольне провадження», не має й окремої глави, яка б регламентувала цей різновид провадження. Положення законодавства, що визначають повноваження слідчого судді, підстави й порядок розгляду клопотань, заяв та скарг містяться в різних главах та розділах кримінального процесуального закону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних із визначенням поняття судового контролю та його форм, присвячені праці таких науковців, як: С. В. Банах, Є. М. Войтович, В. М. Галузо, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, К. Б. Калиновський, Д. П. Кисленко, Н. Н. Ковтун, О. В. Кондратьєв, В. Я. Корсун, В. В. Косов, В. Т. Маляренко, І. Є. Марочкін, В. В. Назаров, П. П. Пилипчук, В. О. Попелюшко, О. В. Смірнов, Р. І. Тракало, А. Р. Туманянц, Л. Д. Удалова, М. Г. Шавкун, С. Г. Штогун та ін.

Незважаючи на цінність праць зазначених науковців, переважна частина із них була виконана під час дії КПК 1960 р. Чинний КПК України розширив межі судового контролю, законодавцем постійно вносяться зміни та з'являються нові форми судового контрольного провадження, що є поштовхом для подальшого наукового дослідження. З огляду на актуальність та існування невирішених теоретичних та практичних питань є необхідність проведення наукового дослідження поняття судового контрольного провадження, визначення його форм.

Метою дослідження є визначення поняття та форм судового контрольного провадження, внесення пропозицій щодо необхідності вдосконалення законодавства в цій частині.

Виклад основного матеріалу дослідження. До набрання чинності КПК України в науковій літературі для визначення діяльності судді з контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб на досудовому розслідуванні застосовувався переважно термін «судовий контроль». Цей термін виник і набув поширення в науковому обігу після встановлення судової процедури обмеження конституційних прав і свобод людини у досудовому провадженні. Як зазначає Л. Д. Удалова, слово «контроль» у цьому випадку було обрано на противагу усталеному терміну «прокурорський нагляд»¹.

У науковій літературі відсутня єдність точок зору щодо визначення поняття судового контролю. Так, В. Т. Маляренко охарактеризував судовий контроль як засіб захисту прав, свобод і законних інте-

¹ Удалова Л., Корсун В., *Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: монографія*. (Вид. дім «Скіф», 2012) 62–6

ресів особи, якому характерне: 1) надання можливості для звернення обвинуваченому, потерпілому або іншому учаснику кримінального процесу до незалежного і незацікавленого в результаті розгляду суду зі скаргою на дії слідчого чи прокурора, що являє собою важливу гарантію прав і свобод людини від необґрунтованого її порушення і відіграє роль стримуючого органи слідства фактору; 2) забезпечення громадянам доступності судового захисту (доступу до правосуддя) під час досудового розслідування, що означає можливість швидкого та ефективного відновлення порушеного права; 3) можливість запровадження на досудовому слідстві деяких елементів змагальності¹. А. Р. Туманянц вважає, що судовий контроль – це захист прав громадян шляхом контролю та перевірки застосування заходів примусу, пов'язаних з обмеженням цих прав². І. В. Гловюк, визначаючи поняття судового контролю, виходила із форм його здійснення, зазначаючи, що судовий контроль у досудовому провадженні – це здійснювана в установленому кримінально-процесуальним законом порядку діяльність суду (судді) з розгляду та вирішення по суті скарг на дії, бездіяльність, рішення органу дізнання, дізнавача, слідчого, начальника слідчого відділу, прокурора та інших владних суб'єктів кримінального процесу³. М. Г. Шавкун зазначає, що судовий контроль за досудовим розслідуванням – це система процесуальних дій і рішень суду, що спрямовані на перевірку кримінально-процесуальної діяльності органів досудового розслідування, виявлення, аналіз та усунення порушень кримінально-процесуального закону⁴. Н. Н. Ковтун наголошує, що судовий контроль є системою передбачених кримінально-процесуальним законом засобів, направлених на реалізацію конституційних функцій судової влади, покликаних, у кінцевому

¹ Маляренко В, Пилипчук П, 'Межі судового контролю за додержанням прав і свобод людини в стадії попереднього розслідування кримінальної справи' (2011) 4 Право України 137–8

² Туманянц А, *Контрольні функції суду у сфері кримінального судочинства*. (Основа, 2000) 20–2

³ Гловюк І, 'Судова діяльність у досудовому провадженні' (автореф дис канд юрид наук, Одеська національна юридична академія, 2009) 11

⁴ Шавкун М, 'Процесуальний контроль органів державної влади на досудових стадіях кримінального процесу' (автореф дис канд юрид наук, Київський національний університет внутрішніх справ, 2010) 7

підсумку, до недопущення незаконного та необґрунтованого обмеження прав особи у кримінальному процесі, до її поновлення у цих правах або можливої їх компенсації засобами права¹. Д. П. Кисленко визначає судовий контроль під час розслідування злочинів як передбачену Конституцією України та КПК України діяльність суду в досудових стадіях кримінального судочинства, реалізується ним у встановленій процесуальній формі, спрямована на обґрунтування законності, обґрунтованості процесуальних дій та рішень органів дізнання, слідчого і прокурора та має на меті захисту і охорони прав і свобод особи².

Наведені вище позиції науковців, що були сформульовані за часів дії КПК 1960 р., в окремих своїх частинах є актуальними й зараз, оскільки судовий контроль направлений перш за все на забезпечення дотримання прав і свобод осіб у кримінальному провадженні при здійсненні досудового розслідування.

Чинний КПК України вводить у царину кримінального процесу нового суб'єкта – слідчого суддю. Слідчий суддя, відповідно до п. 18 ст. 3 КПК України – це суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому цим Кодексом, судового контролю за дотриманням прав, свобод і інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому ст. 247 цього Кодексу – голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя. Слідчі судді (суддя) обираються зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно³.

Формулюючи поняття судового контрольного провадження, варто виходити з того, що є провадженням. Термін «провадження»

¹ Ковтун Н, *Судебный контроль в уголовном производстве России*. (Нижегородская правовая академия, 2002) 14

² КисленкоД, 'Судовий контроль під час розслідування злочинів'(автореф дис канд юрид наук спец, Національна академія внутрішніх справ, 2012) 5

³ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

в сучасній українській мові розуміють як дію за значенням провадити¹. «Провадити» означає керувати діяльністю кого-, чого-небудь².

Отже, судове контрольне провадження – це сукупність регламентованих Кримінальним процесуальним кодексом процесуальних дій, які вчиняються слідчим суддею з метою здійснення контролю за дотриманням прав, свобод і інтересів осіб у кримінальному провадженні при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, при проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій та при вирішенні інших питань, контроль за здійсненням яких віднесено до повноважень слідчого судді.

Класифікація форм судового контрольного провадження може бути здійснена за декількома підставами класифікації (класифікаторами). Так, наприклад, залежно від участі сторін кримінального провадження в розгляді слідчим суддею клопотань та скарг можна виокремити змагальну форму, в якій беруть участь сторони обвинувачення і захисту, та незмагальну форму судового контролю, в якій бере участь одна сторона – обвинувачення.

Змагальною формою судового контролю характеризується розгляд клопотань про: застосування грошового стягнення до особи (ч. 1 ст. 146 КПК України); тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (ч. 1 ст. 151 КПК України); відсторонення від посади (ч. 1 ст. 156 КПК України); тимчасовий доступ до речей і документів, крім випадків наявності достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів (частини 1, 2 ст. 163 КПК України); арешт тимчасово вилученого майна (ч. 1 ст. 172 КПК України); застосування запобіжних заходів (статті 176–199 КПК України) та про їх зміну (статті 200–201 КПК України); проведення експертизи (ч. 3 ст. 244 КПК України); встановлення строку для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження (ч. 10 ст. 290 КПК України); продовження строків досудового розслідування після повідомлення особі про підозру (ч. 3 ст. 295¹ КПК України), а також розгляд скарг на рішення, дії

---

¹ Бусел В (ред) *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. (ВТФ «Перун», 2005) 1144

² Там само 1146

чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування (ст. 306 КПК України) та ін.

До незмагальної форми судового контролю можна віднести розгляд клопотань про надання дозволу на проведення: негласних слідчих (розшукових) дій (ч. 1 ст. 248 КПК України); обшуку (ч. 4 ст. 234 КПК України); арешт майна, яке не було тимчасово вилучено, якщо це є необхідним з метою забезпечення арешту майна (ч. 2 ст. 172 КПК України) та ін.

Залежно від змісту повноважень слідчого судді існують такі форми судового контрольного провадження: спрямовані на відновлення порушених прав (розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування (статті 303–306 КПК України)); спрямовані на контроль за законністю обмеження прав і свобод осіб у кримінальному провадженні у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (розгляд клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження – статті 140–142, 144–147, 150–153, 154–158, 159–166, 170–174, 176–206, 509, 584 КПК України).

Підтримуємо висловлену в науці кримінального процесу позицію щодо існування таких форм судового контролю, як попередній та наступний¹. До першої його форми варто віднести такі різновиди – розгляд слідчим суддею клопотань: про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (статті 140–142, 144–147, 150–153, 154–158, 159–166, 170–174, 176–206, 509, 584 КПК України); про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій (статті 233, 244, 245, 223, 242, 244 КПК України); про надання дозволів на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (статті 246–249, 258 КПК України); пов'язаних зі встановленням строків у кримінальному провадженні (статті 219, 290 КПК України); про допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування у судовому засіданні (ст. 225 КПК України); про вирішення питання щодо речових доказів, що не містять слідів кримінального правопорушен-

¹ Смирнов А, Калиновський К, *Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Российской Федерации*. (Питер, 2003) 47

ня (ч. 7 ст. 100 КПК України); про вирішення питання щодо здійснення спеціального досудового розслідування (статті 297²–297⁴ КПК України).

До наступного судового контролю належать: розгляд слідчим суддею скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування (ч. 1 ст. 303 КПК України); здійснення слідчим суддею повноважень, визначених в ст. 206 КПК України; перевірка законності проведення невідкладних слідчих дій (ч. 3 ст. 233, ст. 250 КПК України).

Новелою є закріплені в ст. 206 КПК України загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини. У контексті дослідження цього питання варто погодитись із С. В. Банах і С. Г. Штогун, що при застосуванні цього положення законодавства, судовий контроль набуває активної, а не лише пасивної форми вирішення окремих звернень чи клопотань певних суб'єктів¹.

Однак попри позитивну динаміку застосування ст. 206 КПК України деякі питання реалізації окремих її положень викликають зауваження внаслідок певних недоліків правової регламентації. Зокрема, виникає питання щодо застосування за власною ініціативою слідчим суддею положень, закріплених в ч. 2 ст. 206 КПК України, яка зобов'язує слідчого суддю у випадку отримання з будь-яких джерел відомостей, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходиться особа, позбавлена свободи за відсутності судового рішення, яке набрало законної сили, або не звільнена з-під варти після внесення застави в установленому цим Кодексом порядку, постановити ухвалу, якою має зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою яких тримається особа, негайно доставити цю особу до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи.

Слідчий суддя здійснює розгляд матеріалів, які до нього надходять, в порядку, передбаченому ст. 35 КПК України, що виключає постановлення ним ухвали за власною ініціативою без наявності

¹ Банах С, Штогун С, 'Особливості повноважень слідчого судді щодо захисту прав людини' (2013) 4 Вісник Національної академії прокуратури України 63

відповідних матеріалів провадження. Отже, здійснити захист прав особи у порядку, передбаченому ч. 2 ст. 206 КПК України, слідчий суддя вправі тільки у випадку отримання відповідного документа, який буде зареєстрований в автоматизованій системі документообігу суду.

У зв'язку з чим, пропонуємо внести зміни до КПК України, якими доповнити ч. 2 ст. 206 КПК України, та визначити, що слідчий суддя зобов'язаний постановити ухвалу, якою зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою якої тримається особа, негайно доставити її до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи, у випадку отримання заяви від будь-якої особи у письмовій формі, в якій містяться відомості, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходиться особа, позбавлена свободи за відсутності судового рішення, яке набрало законної сили, або не звільнена з-під варти після внесення застави в установленому цим Кодексом порядку. Заява, подана в порядку ч. 2 ст. 206 КПК України, повинна бути розглянута негайно в судовому засіданні за участю особи, яка її подала.

КПК України не закріплює порядок розгляду скарги на незаконне затримання підозрюваного та заяви підозрюваного про застосування до нього насильства під час затримання або тримання в уповноваженому органі державної влади, державній установі та така скарга не є предметом розгляду в порядку ст. 303 КПК України. Однак у ст. 206 КПК України встановлені певні обов'язки слідчого судді, що дає підстави стверджувати про беззаперечний розгляд такої скарги з метою забезпечення захисту прав підозрюваного.

Аналізуючи судову практику, ми дійшли висновку, що слідчі судді або об'єднують в одне провадження скаргу на незаконне затримання із клопотанням про застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою, якщо така скарга подана через канцелярію суду та була передана в порядку ст. 35 КПК України¹, або

¹ Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 23 серпня 2018 року по справі № 757/41441/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76049617>

приймають таку скаргу в судовому засіданні при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою та розглядають її одночасно¹, або розглядають окремо в судовому засіданні². На наш погляд, є можливим розгляд скарги на незаконне затримання одночасно із клопотанням про застосування запобіжного заходу, однак із постановленням двох ухвал з відповідними рішеннями.

КПК України також не закріплює строки розгляду скарги на незаконне затримання та за участю яких осіб вона розглядається. Орієнтуючись на міжнародний стандарт законності затримання «без зволікання», перевірка законності затримання має відбуватись у мінімальних часових межах з метою ефективного захисту права особи на свободу та особисту недоторканність³. У зв'язку з цим доцільним було б доповнити ст. 206 КПК України частиною такого змісту: «Скарга на незаконне затримання розглядається слідчим суддею негайно в судовому засіданні за обов'язковою участю особи, яка подала скаргу. Неявка сторони обвинувачення не перешкоджає розгляду поданої скарги».

Незважаючи на певні прогалини в законодавстві, не можна погодитись з думками вчених, які вважають положення ст. 206 КПК України декларативними⁴. Прийняття зазначеної норми є важливим кроком вперед у розвитку демократичного суспільства та забезпечення дотримання прав, свобод та інтересів особи у кримінальному провадженні, і наразі положення частини 3, 5–9 ст. 206 КПК України часто застосовуються слідчими суддями.

---

¹ Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 22 серпня 2017 року по справі № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832>

² Ухвала слідчого судді Ковпаківського районного суду м. Суми від 20 липня 2018 року по справі № 592/8870/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75624034>

³ Тищенко О, 'Оскарження затримання у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспект' (2018) 1 Вісник Кримінального судочинства 54–55

⁴ Банах С, Штогун С, 'Особливості повноважень слідчого судді щодо захисту прав людини' (2013) 4 Вісник Національної академії прокуратури України 63

Так, слідчими суддями в порядку ст. 206 КПК України розглядаються скарги осіб про незаконне затримання¹, заяви про застосування насильства під час затримання², заяви про застосування насильства працівниками поліції під час перебування особи в приміщенні відділу поліції³, заяви про застосування насильства під час тримання під вартою в умовах установи для виконання покарань⁴, заяви щодо неналежного надання медичної допомоги в умовах установи для виконання покарань⁵. Застосовується слідчими суддями і положення ч. 7 ст. 206 КПК України за їх власною ініціативою, якщо зовнішній вигляд особи дає підстави для обґрунтованої підозри порушення вимог законодавства під час тримання в державній установі виконання покарань⁶.

До кримінального процесуального закону постійно вносяться зміни та розширяються межі судового контролю, з'являються нові його види. Законом України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» внесені зміни до низки статей КПК України.

Так, до повноважень слідчого судді віднесені вирішення питання про продовження строків досудового розслідування, що здійсню-

¹ Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Одеси від 15 вересня 2017 року по справі № 520/8928/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69108137>

² Ухвала слідчого судді Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 03 квітня 2017 року по справі № 335/4177/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65696590>

³ Ухвала слідчого судді Сихівського районного суду м. Львова від 16 травня 2017 року по справі № 464/3255/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66513335>

⁴ Ухвала слідчого судді Жовтневого районного суду м. Харкова від 11 січня 2018 року по справі № 639/58/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71548546>

⁵ Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 22 серпня 2017 року по справі № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832>

⁶ Ухвала слідчого судді Генічеського районного суду Херсонської області від 19 березня 2018 року по справі № 664/2964/14. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72828928>

ється за клопотанням прокурора або слідчого, якщо досудове розслідування злочину або кримінального проступку до моменту повідомлення особі про підозру неможливо закінчити у строк, зазначений в абзаці другому частини першої ст. 219 цього Кодексу (ч. 1 ст. 294 КПК України).

Розширено перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, а саме ч. 1 ст. 303 КПК України доповнено п. 9¹ відповідно до якого оскарженню підлягає рішення прокурора про відмову в задоволенні скарги на недотримання розумних строків слідчим, прокурором під час досудового розслідування. Крім того, відповідно до внесених змін, оскарженню підлягає повідомлення слідчого, прокурора про підозру після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду із обвинувальним актом (п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України), а також відмова слідчого, прокурора в задоволенні клопотання про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених п. 9¹ частини першої ст. 284 цього Кодексу (п. 11 ч. 1 ст. 303 КПК України).

Розширення меж судового контролю забезпечує можливість невідкладного захисту прав і свобод осіб у кримінальному провадженні, законність та обґрунтованість обмеження прав і свобод людини, недопущення (попередження) проявів свавілля з боку органів досудового розслідування й прокурора та його припинення, реалізацію принципів змагальності та рівності сторін обвинувачення й захисту; сприяє в прийнятті у судовому розгляді кримінального провадження законного, обґрунтованого та вмотивованого рішення.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Реалізація слідчим суддею у судовому контрольному провадженні у досудовому розслідуванні своїх повноважень супроводжується низькою проблемних питань, що потребують додаткового законодавчого врегулювання. Здійснений аналіз теоретичних положень та законодавства дозволяє стверджувати, що інститут судового контролю постійно вдосконалюється та його межі розширюються.

Необхідність однакового застосування положень Кримінального процесуального кодексу України є запорукою швидкого та об'єктивного здійснення слідчим суддею своїх повноважень. Відсутність механізму реалізацій тих чи інших повноважень слідчим суддею, використання законодавцем при формулюванні норм конструкцій, які не дозволяють однозначно застосовувати слідчим суддею положення КПК України є прогалинами, які необхідно усунути шляхом внесення змін у КПК України, які були нами запропоновані.

REFERENCES

Перелік юридичних документів

Законодавство

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 12.07.2019)

Справи

2. Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 23 серпня 2018 року по справі № 757/41441/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76049617> (дата звернення 12.07.2019)

3. Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 22 серпня 2017 року по справі № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832> (дата звернення 12.07.2019)

4. Ухвала слідчого судді Ковпаківського районного суду м. Суми від 20 липня 2018 року по справі № 592/8870/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75624034> (дата звернення 12.07.2019)

5. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Одеси від 15 вересня 2017 року по справі № 520/8928/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69108137> (дата звернення 12.07.2019)

6. Ухвала слідчого судді Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 03 квітня 2017 року по справі № 335/4177/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65696590> (дата звернення 12.07.2019)

7. Ухвала слідчого судді Сихівського районного суду м. Львова від 16 травня 2017 року по справі № 464/3255/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66513335> (дата звернення 12.07.2019)

8. Ухвала слідчого судді Жовтневого районного суду м. Харкова від 11 січня 2018 року по справі № 639/58/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71548546> (дата звернення 12.07.2019)

9. Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 22 серпня 2017 року по справі № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832> (дата звернення 12.07.2019)

10. Ухвала слідчого судді Генічеського районного суду Херсонської області від 19 березня 2018 року по справі № 664/2964/14. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72828928> (дата звернення 12.07.2019)

Бібліографія

Книги з автором

1. Ковтун Н, Судебный контроль в уголовном производстве России. (Нижегородская правовая академия, 2002)

2. Туманянц А, Контрольні функції суду у сфері кримінального судочинства. (Основа, 2000)

3. Удалова Л, Корсун В, Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: монографія. (Вид. дім «Скіф», 2012)

Книги за редакцією

4. Бусел В (ред) Великий тлумачний словник сучасної української мови. (ВТФ «Перун», 2005)

5. Смирнов А, Калиновский К, Комменарий к Уголовно-процессуальному кодексу Российской Федерации. (Питер, 2003)

Статті з журналів

6. Банах С, Штогун С, 'Особливості повноважень слідчого судді щодо захисту прав людини' (2013) 4 Вісник Національної академії прокуратури України 61

7. Маляренко В, Пилипчук П, 'Межі судового контролю за додержанням прав і свобод людини в стадії попереднього розслідування кримінальної справи' (2011) 4 Право України 40

8. Тищенко О, 'Оскарження затримання у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспект' (2018) 1 Вісник Кримінального судочинства 49

Автореферати дисертацій

9. Гловюк І, 'Судова діяльність у досудовому провадженні' (автореф дис канд юрид наук, Одеська національна юридична академія, 2009)

10. Шавкун М, 'Процесуальний контроль органів державної влади на досудових стадіях кримінального процесу' (автореф дис канд юрид наук, Київський національний університет внутрішніх справ, 2010)

11. Кисленко Д, 'Судовий контроль під час розслідування злочинів' (автореф дис канд юрид наук спец, Національна академія внутрішніх справ, 2012)

List of legal documents

Legislation

1. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2.06.2016 r. № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (in Ukrainian)

Cases

2. Ukhvala slidchoho suddi Pecherskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 23 serpnia 2018 roku po spravi № 757/41441/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76049617> (in Ukrainian)

3. Ukhvala slidchoho suddi Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 22 serpnia 2017 roku po spravi № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832> (in Ukrainian)

4. Ukhvala slidchoho suddi Kopyakivskoho raionnoho sudu m. Sumy vid 20 lypnia 2018 roku po spravi № 592/8870/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75624034> (in Ukrainian)

5. Ukhvala slidchoho suddi Kyivskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 15 veresnia 2017 roku po spravi № 520/8928/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69108137> (in Ukrainian)

6. Ukhvala slidchoho suddi Ordzhonikidzevskoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia vid 03 kvitnia 2017 roku po spravi № 335/4177/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65696590> (in Ukrainian)

7. Ukhvala slidchoho suddi Sykhivskoho raionnoho sudu m. Lvova vid 16 travnia 2017 roku po spravi № 464/3255/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66513335> (in Ukrainian)

8. Ukhvala slidchoho suddi Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 11 sichnia 2018 roku po spravi № 639/58/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71548546> (in Ukrainian)

9. Ukhvala slidchoho suddi Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 22 serpnia 2017 roku po spravi № 761/29172/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68453832> (in Ukrainian)

10. Ukhvala slidchoho suddi Henicheskoho raionnoho sudu Khersonskoi oblasti vid 19 bereznia 2018 roku po spravi № 664/2964/14. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72828928> (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

1. Kovtun N, Sudebnyj kontrol' v ugovnom proizvodstve Rossii [Judicial control in criminal proceedings in Russia] (Nizhegorodskaja pravovaja akademija, 2002) (in Russian)

2. Tumanians A, Kontrolni funktsii sudu u sferi kryminalnoho sudochynstva [Control functions of the court in the field of criminal justice.] (Osнова, 2000) (in Ukrainian)

3. Udalova L, Korsun V, Sud yak sub'iekt kryminalno-protseusualnoho dokazuvannia: monohrafiia [The court as the subject of criminal proceedings: a monograph] (Vyd. dim «Skif», 2012) (in Ukrainian)

Edited books

4. Busel V (red) Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian] (VTF «Perun», 2005) (in Ukrainian)

5. Smirnov A, Kalinovs'kij K, Kommenarij k Ugolovno-processual'nomu kodeksu Rossijskoj Federacii [Commentary on the Code of Criminal Procedure of the Russian Federation] (Piter, 2003) (in Ukrainian)

Journal articles

6. Banakh S, Shtohun S, 'Osoblyvosti povnovazhen slidchoho suddi shchodo zakhystu prav liudyny' [Peculiarities of the investigative judge's powers to protect human rights] (2013) 4 Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy 61 (in Ukrainian)

7. Maliarenko V, Pylypchuk P, 'Mezhi sudovoho kontroliu za doderzhanniam prav i svobod liudyny v stadii poperednoho rozsliduvannia kryminalnoi spravy' [Limits of judicial control over the observance of human rights and freedoms at the stage of preliminary investigation of a criminal case] (2011) 4 Pravo Ukrainy 40 (in Ukrainian)

8. Tyshchenko O, 'Oskarzhennia zatrymattia u kryminalnomu provadzheni: teoretychnyi ta praktychnyi aspekt' [Appeal of detention in criminal proceedings: theoretical and practical aspects] (2018) 1 Visnyk Kryminalnoho sudochynstva 49 (in Ukrainian)

Thesis abstracts

9. Hloviuk I, 'Sudova diialnist u dosudovomu provadzheni' [Judicial activities in pre-trial proceedings] (avtoref dys kand yuryd nauk, Odeska Natsionalna yurydychna akademiia, 2009) (in Ukrainian)

10. Shavkun M, 'Protseusualnyi kontrol orhaniv derzhavnoi vlady na dosudovykh stadiiakh kryminalnoho protsesu' [Procedural control of public authorities at pre-trial stages of criminal proceedings] (avtoref dys kand yuryd nauk, Kyivskiy Natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2010) (in Ukrainian)

11. Kyslenko D, 'Sudovy kontrol pid chas rozsliduvannia zlochyniv' [Judicial control in the investigation of crimes] (avtoref dys kand yuryd nauk spets, Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav, 2012) (in Ukrainian)

Беседа Г. В. Поняття та форми судового контрольного провадження

У статті сформульоване поняття судового контрольного провадження, досліджені його форми та різновиди. Здійснена класифікація форм судового конт-

рольного провадження за різними підставами (класифікаторами). Звернута увага на розширення меж судового контролю, зазначені нові його різновиди. Аргументовано важливість та необхідність загальних обов'язків слідчого судді щодо захисту прав людини, визначених в ст. 206 КПК України, проаналізовано судову практику застосування її окремих положень. Констатовано про відсутність механізму застосування у судовій практиці положень, закріплених у ч. 2 ст. 206 КПК України. Зроблено висновок про те, що постановити ухвалу, якою зобов'язати негайно доставити особу, яка позбавлена свободи за відсутності судового рішення, або не звільнена з-під варті після внесення застави, слідчий суддя вправі лише після отримання відповідних матеріалів у порядку автоматизованого розподілу. У зв'язку з цим обгрунтована необхідність внесення змін до ч. 2 ст. 206 КПК України, якими пропонується визначити обов'язок слідчого судді постановити ухвалу в разі отримання письмової заяви від будь-якої особи, яка буде передана слідчому судді в порядку, передбаченому ст. 35 КПК України. Запропоновано невідкладний порядок розгляду такої заяви слідчим суддею в судовому засіданні за участю особи, яка її подала. Зазначено про відсутність регламентації порядку розгляду скарги на незаконне затримання підозрюваного та заяви підозрюваного про застосування до нього насильства під час затримання або тримання в уповноваженому органі державної влади, державній установі, проаналізовано відповідну судову практику та запропоновано доповнення до ст. 206 КПК України в цій частині.

Ключові слова: поняття судового контрольного провадження, класифікація форм судового контрольного провадження, слідчий суддя.

Беседа А. В. Понятие и формы судебного контрольного производства

В статье сформулировано понятие судебного контрольного производства, исследованы его формы и разновидности. Разработана классификация форм судебного контрольного производства по разным основаниям (классификаторам). Обращено внимание на расширение границ судебного контроля, указаны новые его разновидности. Аргументированы важность и необходимость общих обязанностей следственного судьи относительно защиты прав человека, указанных в ст. 206 УПК Украины, проанализирована судебная практика применения ее отдельных положений. Констатировано отсутствие механизма применения в судебной практике положений, закрепленных в ч. 2 ст. 206 УПК Украины. Сделан вывод о том, что постановит определение, которым обязать немедленно доставить лицо, лишённое свободы при отсутствии судебного решения, или несвобожденного из-под стражи после внесения залога, следственный судья вправе только после получения соответствующих материалов в порядке автоматизированного распределения. В связи с этим обоснована необходимость внесения изменений в ч. 2 ст. 206 КПК Украины, которыми предлагается определить обязанность следственного судьи постановить определение в случае получения письменного заявления от любого лица, которое будет передано следственному судье в порядке, предусмотренном ст. 35 УПК Украины. Предложен безотлагательный порядок рассмотрения такого заявления следственным судьей в судебном

засідання при участі лица, которое его подало. Указано на отсутствие регламентации порядка рассмотрения жалобы на незаконное задержание подозреваемого и заявления подозреваемого о применении к нему насилия во время задержания или содержания под стражей в уполномоченном органе государственной власти, государственном учреждении, проанализирована соответствующая судебная практика и предложены дополнения к статье 206 УПК Украины в этой части.

Ключевые слова: судебный контроль, понятие судебного контрольного производства, форма и вид судебного контрольного производства.

Biesieda H. V. Concepts and forms of judicial review proceedings

The concept of judicial review proceedings is formulated in the article, its forms and varieties are investigated. Classification of forms of judicial control proceedings is carried out according to different grounds (classifiers). Attention is drawn to the extension of the limits of judicial control, and its new varieties. The importance and necessity of the general duties of the investigating judge on the protection of human rights as defined in Art. 206 of the CPC of Ukraine, the judicial practice of application of its separate provisions is analyzed. It was stated that there was no mechanism for applying in the case law the provisions enshrined in Part 2 of Art. 206 of the CPC of Ukraine. It was concluded that to order an order requiring the immediate delivery of a person deprived of liberty in the absence of a court decision or not released from custody after bail was given, the investigating judge is entitled to do so only after receiving the relevant materials in an automated distribution order. In connection with what is justified the need to amend part 2 of Art. 206 of the CPC of Ukraine, which proposes to determine the duty of the investigating judge to issue a decision in the case of receiving a written application from any person, which will be submitted to the investigating judge in the manner provided by Art. 35 of the CPC of Ukraine. An urgent procedure for considering such an application was suggested by the investigating judge in a court hearing with the participation of the person who filed it. The lack of regulation of the procedure for consideration of the complaint about the unlawful detention of the suspect and the statement of the suspect about the use of violence during his detention or detention in an authorized state authority, a state institution were noted, the relevant court practice was analyzed and proposed additions were made. 206 of the CPC of Ukraine in this part.

Key words: concept of judicial review proceedings, classification of forms of judicial review proceedings, investigating judge.